

Sakkunnigutlåtanden över professuren i statsvetenskap med inriktning på genusforskning i Stockholm

Inledning

Som särskilt utsedda sakkunniga vid tillsättningen av professuren i statsvetenskap med inriktning på genusforskning vill vi avge följande utlåtanden:

Vid ansökningstidens utgång hade följande sökande anmält sig:

Lektor Drude Dahlerup, Århus
 Professor Maud Eduards, Stockholm
 1ste amanuensis Beatrice Halsaa, Lillehammer

Docent Diane Sainsbury, Stockholm.
 Professor Eduards har sedermera dragit tillbaka sin ansökan.

Nedan följer först en redogörelse för vår syn på professuren och de kriterier som skall användas vid bedömningen, därefter en gemensam beskrivande del och slutligen våra individuella ställningstaganden rörande de två sökande som enligt vår mening i första hand bör komma i fråga för tjänsten av skäl som redovisas i det gemensamma yttrandet.

Professuren är inrättad i statsvetenskap med inriktning på genusforskning och är den första s k genusprofessuren i disciplinen. Med genusforskning avser vi här ett perspektiv som accentuerar kön som viktig faktor i organiseringen av den mänskliga tillvaron. Det kan gälla fördelning av makt och nyttigheter mellan individer och grupper, samhällelig arbetsdelning, symboliskt meningsskapande samt vid konstruktion av social interaktion.

Enligt 4:16 i HF skall vid tillsättning av tjänst som professor särskild vikt tillmätas dels vetenskaplig skicklighet, dels pedagogisk skicklighet. Vidare skall enligt 4:15 HF vikt även fästas vid administrativ och annan sådan skicklighet och beskaffenhet i övrigt

Statsvetenskaplig Tidskrift 1998, årg 101 nr 3

samt vid förmåga att informera om forskning och utvecklingsarbete. Stockholms universitet har utfärdat lokala föreskrifter om den närmare innebörden av dessa tre kriterier varav framgår att *vetenskaplig skicklighet* visas genom egen forskning samt genom planering och ledning av forskning; *pedagogisk skicklighet* visas genom handledning av doktorander, ledning, utveckling och planering av forskarutbildning samt undervisning i sådan utbildning, handledning vid examensarbete samt genom utarbetande av läromedel för högskoleutbildning och förmåga att ge även andra skrifter en pedagogisk utformning; *administrativ skicklighet* visas genom övergripande verksamhetsplanering, genom ledning av personal samt genom förmåga till samarbete; *förmåga att informera om forskning* visas genom populärvetenskaplig verksamhet, såsom medverkan i fritt och frivilligt folkbildningsarbete, utgivning av populärvetenskapliga skrifter samt deltagande i offentlig debatt i forskningsfrågor.

Beträffande kriteriet "vetenskaplig skicklighet" för en specialinriktad professur ansluter vi oss till gängse tolkning att innehavarens produktion skall vara av god kvalitet med kvantitativ tyngd och bredd samt innehålla större enskilda verk med prägel av självständighet och vetenskaplig originalitet (ofta används uttrycket "dubbel docentkompetens"). Inom denna ram skall finnas en stark meritering inom den aktuella inriktningen. Vidare skall innehavaren ha visat prov på god förmåga att organisera och leda forskningsinsatser.

När det gäller "pedagogisk skicklighet" nödgas vi konstatera att det har varit svårt att bedöma huruvida detta kriterium i riktlinjerna är uppfyllt eller ej i alla avseenden. Vi kan redovisa och jämföra de sökandes meritering i termer av omfattning, bredd och djup på lärarinsatserna. De kvalitativa aspekterna i termer av det material från högskoleutredningen (SOU 1990:30) som tillställts de sakkunniga har inte kunnat beaktas i tillräcklig grad i brist på underlag för sådana bedömningar. Vi kan således inte uttala oss om hur de sökandes insatser bedöms av kolleger och studenter, om de förmår väcka studenternas intresse, huruvi-

da uppläggnings av undervisningen är ett stöd för studenternas självstudier eller om formerna för examinationen är adekvata i förhållande till målen för undervisningen, ja inte ens om de sökandes undervisningspraxis överensstämmer med pedagogisk/ämnesmässig teori.

Gemensam beskrivning

Drude Dahlerup

Vetenskaplig skicklighet.

Drude Dahlerup är född år 1945. Hon fick sin cand.scient.pol.-examen vid Aarhus Universitet i Danmark 1974. Hon har en lång karriär vid Aarhus Universitet där hon sedan 1974 undervisar och forskar vid Institut for Statskundskab. År 1987 blev hon lektor i statsvetenskap och genusforskning. Under åren 1991-1992 fungerade hon som administrativ ledare för Cekvina, Aarhus Universitets kvinnovetningscenter, till vars etablering hon aktivt hade medverkat och där hon alltjämt fungerar som lärare. Under åren 1981-1982 var hon "visiting scholar" vid Radcliffe College, Harvard University, Boston, USA. Hon har lett flera stora internationella forskningsprojekt.

Dahlerup är sedan 1994 viceordförande för den danska regeringens nämnd för europeisk politik, och hon var medlem av sektionen för statsvetenskap inom Norges Forskningsråd 1991-1994. Under perioden 1982-1985 var hon tillsammans med Fanny Tabak, Brasilien, ordförande för Research Committee on Sex Roles and Politics inom International Political Science Association. Hon har också medverkat i flera evalueringskommittéer för vetenskapliga positioner i Danmark och Norge samt är eller har varit medlem av redaktions- eller sakkunnigråd för följande tidskrifter: *European Journal of Political Research*, *NORA*, *Nordic Journal of Women's Studies*, *Kvinder, kön og forskning*, *Arbejderforskning*, *Politica* och *Journal of Political Science*.

Drude Dahlerup indelar sin forskningsverksamhet i följande nio grupper: (1) teori och

metoder i kvinnoforskning och genusforskning, (2) kvinnors politiska representation och kvinnliga politikers verksamhet, (3) kvinnor som väljare, (4) kvinnor i politiska partier, (5) offentlig politik, (6) korporatism, (7) sociala rörelser, kvinnorörelser, (8) könssegregation på arbetsmarknaden och (9) politisk teori. Listan visar hur mångsidigt hon granskat genus-systemet i politiken och också på andra samhällsområden, till exempel i arbetslivet. Hon har insänt en publikationsförteckning som innehåller 40 titlar.

Dahlerups viktigaste statsvetenskapliga publikationer är hennes två egna delvis idéhistoriska studier om socialismen och kvinnofrigörelsen respektive de danska rödstrumporna. Hennes magisteravhandling *Socialisme og kvindefrigørelse i det 19. århundrede. En analyse av Charles Fourier, Karl Marx, Fr. Engels, August Bebel og Clara Zetkin m.fl.* (414 s) blev publicerad i bokform 1973. Dahlerup visar här sin beläsenhet och genuina forskaranda i den detaljerade analysen av könsbegreppet och kvinnoemancipationstankar i de nämnda författarnas verk. Hon har gjort en insats som nästan liknar detektivarbete med att läsa igenom, tolka och kritisera dessa kända forskares eller essäisters talrika och varierande skrifter och böcker. Hon följer Edmund Dahlströms riktlinjer i typologiseringen av synpunkter och utvecklar dem vidare. Hennes egna konklusioner om skillnaderna mellan de liberala och socialistiska författarnas syn är intressanta. Vid tiden för bokens utgivning hade tyngdpunkten i könsrolls forskning mer och mer förskjutits i riktning mot kvinnoforskning; denna tyngdpunktsförskjutning kan klart urskiljas i Drude Dahlerups perspektivval för magisteravhandlingen. Senare har hon i större utsträckning tagit hänsyn till betydelsen av att studera genus-systemet som helhet. Boken bör hur som helst betraktas som klart meriterande för den sökta tjänsten. Den anger i själva verket ett tema som även senare kommit att utmärka Dahlerups produktion: en kombination av ett klassiskt statsvetenskapligt forskningsfält (i detta fall politisk idéanalys), som hon visar sig behärska väl, och ett perspektiv som betonar genusproblematiken.

Boken är ett imponerande kraftprov av en ung forskare.

Dahlerups andra stora vetenskapliga arbete är hennes manuskript till doktorsavhandling *Rödstrumperne: Den danske rødstrumpebevægelses udvikling, nytænkning og gennemslag 1970-1985* (780 s) som inlämnades till granskning den 5 oktober 1996. För säkerhets skull bör här inskjutas att en dansk samhällsvetenskaplig *disputats* motsvarar den tyska *Habilitation* och skrivs normalt av etablerade forskare i mogen ålder, medan filosofie doktorsavhandlingar (som infördes vid danska universitet för några få år sedan) allt som oftast skrivs av yngre forskare. I Danmark och Norge har det varit vanligt att samhällsforskare inte avlagt doktorsgraden även om de länge på heltid varit verksamma som universitetslärare och forskare. Det har ansetts att de akademiska meriterna inte är speciellt viktiga för vetenskapligt arbete; forskningens kvalitet och intensitet har betytt mer. Därför finns det i Skandinavien flera professorer som inte har doktorerat.

Boken om rödstrumporna har tre teoretiska huvudteman: rörelsens livscykel, nytänkande och genomslagskraft. Författaren analyserar rödstrumperörelsen under dess tre huvudfaser. Under den tidiga perioden (1970-1974) koncentrerades verksamheten på spontana aktioner och på utvecklingen av nya feministiska idéer. Under den andra fasen, som påbörjades i mitten av 1970-talet, utvecklades den feministiska motkulturen. Den sista fasen från 1980 till 1985 blev specialiseringens tid: där efter kan man säga att rörelsen dog ut. I boken begagnas huvudsakligen två teoretiska perspektiv: resursmobiliseringsteori och social konstruktionism.

Undersökningen imponerar genom sina välfunna och skarpa teoretiska resonemang om sociala rörelser. De omfattande empiriska analyserna baserar sig både på dokumentmaterial och surveydata, som innefattar enkätsvar från 1296 tidigare medlemmar av rödstrumporna. För statsvetenskap representerar denna typ av landsomfattande studie av en tidsbegränsad social rörelse en viktig kunskapskälla om politiken på gräsrotsnivå. Sur-

veyundersökningen visar att endast en minoritet av de före detta rödstrumporna idag är kvinnopolitiskt organiserade. Däremot finner Dahlerup att många av dem fortfarande aktivt engagerar sig i kvinnopolitiska aktioner i sin egen vardagsmiljö. Drude Dahlerup fann också stöd för hypotesen om referensgruppens betydelse. De respondenter som hörde till nätverk för tidigare rödstrumpor var oftare än de andra ännu idag aktiva feminister. Det fanns en större kontinuitet i rödstrumpornas attityder än i deras handlingar både vad gäller kvinnopolitik och beträffande politisk vänsterorientering. Rödstrumperörelsens styrka låg i att den spred och fick genomslag för sitt budskap hos unga välutbildade kvinnor inom utbildningsinstitutioner, gräsrotsrörelser och vänsterpartier. Senare har en del allmänna feministiska synsätt och attityder blivit accepterade av hela befolkningen, medan den radikala, vänsterorienterade feminismen mer eller mindre försvunnit.

Drude Dahlerup har genomfört en grundlig, både teoretiskt och empiriskt synnerligen omfattande studie av en "politikens mikrokosmos". Därvid framträder en rad mekanismer och omständigheter som kan vara nyttiga för tolkningen och förståelsen av större och mera allmänna politiska fenomen. Det empiriska temat kan förefalla snävt både i tid, rum och allmän betydelse. Författarens teoretiska beläsenhet och hennes behärskning av det empiriska materialet gör emellertid, att avhandlingen får en vetenskaplig betydelse långt utöver den detaljerade kartläggning av ett fenomen i efterkrigstida dansk politik och samhällsliv – vilket den givetvis också är. Manuskriptet representerar solid statsvetenskaplig grundforskning som samtidigt inte heller saknar praktiskt värde. Det utgör en betydande merit för den aktuella professorstjänsten.

Dahlerups vetenskapliga skicklighet har blivit internationellt känd tack vare hennes deltagande i flera stora forskningsprojekt som behandlat genussystemet i de nordiska länderna. Hon var aktivt med i den samnordiska undersökningen om genussystemet i politiken; boken *Det ufærdige demokratiet. Kvinner i nordisk politik* (1983), som också kom ut på fins-

ka och engelska (1985), står som resultatet av detta projekt. Boken var ett pionjärverk i det att den systematiskt jämförde kvinnors deltagande och insatser i statlig, kommunal, korporativ och kvinnopolitik i fem nordiska länder under 1800- och 1900-talet. Dahlerup bidrog till boken med ett kapitel om kvinnoorganisationer; hon författade även en stor del av slutkapitlet. Hon visade skicklighet genom att formulera intressanta frågor, besvara dem med hjälp av systematisk empirisk analys av data som ofta var mycket svåra att få fram och genom att på basis av analysen dra slutsatser av både teoretisk och praktisk betydelse.

Dahlerup har själv initierat och lett flera stora jämförande forskningsprojekt finansierade bl a av Nordiska Ministerrådet. Hit hör till exempel projektet "Women in Political Decision-Making Processes in the Nordic Countries – Old Barriers and New Opportunities" (1983-1985). För undersökningen intervjuades kvinnliga politiker i alla nordiska länder. Intervjuerna publicerades i boken *Blomster & Spark. Samtale med kvindelige politikere i Norden om deres historiske rolle – og deres dagligdag* (1985). Efteråt publicerade Dahlerup en bok som heter *Vi har ventet længe nok. Håndbog i kvinderepræsentation* (1985) som behandlar de barriärer som kvinnor möter i politiken och försök att överskrida dem. Boken ger praktiska råd för väljare och valda. Även om handboken – i likhet med intervjuboken – inte kan anses som en vetenskaplig publikation, visar den hur hemmastadd Drude Dahlerup är i analysen av politiska mekanismer och processer. Många exempel som beskriver politikens vardag vittnar om hennes insikter i gräsrotspolitikens värld.

Det stora nordiska BRYT-projektet leddes av Drude Dahlerup och finansierades av Nordiska Ministerrådet 1985-1989. Syftet med projektet var att utveckla och prova ut metoder som kunde bidra till att bryta ned arbetsmarknadens könsuppdelning. I vart och ett av de fem nordiska länderna valdes ut ett geografiskt område där man genom olika praktiska åtgärder försökte utvidga och förbättra kvinnors utbildnings- och arbetsmarknadsmöjligheter. Man verkade direkt inom det lokala

skolsystemet och arbetslivet för att bryta ned könssegregeringen. På basis av projektets resultat redigerade Drude Dahlerup boken *Køn sorterer. Kønsopdeling på arbejdspladsen* (1989). I dess inledande artikel "Kan arbejdsmarkedets kønsopdeling brydes?" går Dahlerup igenom den existerande könssegregationslitteraturen och diskuterar könssegregeringens karaktär och mekanismer. Även om boken primärt behandlar förhållanden på den enskilda arbetsplatsen, tar redaktören också upp andra samhälleliga faktorer som spelar in. Drude Dahlerup har också redigerat och skrivit flera kapitel till det nordiska BRYT-projektets slutrapport (1989). Rapporten är skriven i populär stil och avsedd för en bredare läsekrets.

Detta aktionsforskningsprojekt kan sägas ha haft en positiv inverkan på nordisk jämställdhetspolitik; i den meningen är det korrekt att säga att det lyckades väl. Enligt en offentlig evaluering gjord av Per Kongshøj Madsen blev projektet en framgång enligt följande kriterier:

- tack vare en aktiv förmedlingsverksamhet blev projektet synligt i Norden;
- analyserna inom projektet bidrog till en förändrad problemuppfattning i förhållande till den könsuppdelade arbetsmarknaden;
- speciellt i två nordiska länder bidrog projektet konkret till den vidare utvecklingen av jämställdhetspolitiken;
- projektet förverkligades och utvecklades vidare inom ramen för 30 lokala försöks- och analysprojekt; därigenom spred det kännedom om konkreta metoder i jämställdhetsarbetet mellan de nordiska länderna;
- inom nordiskt samarbete i stort bidrog projektet till att placera jämställdhetsfrågor och relationen mellan familje- och arbetslivet på den politiska dagordningen.

Projektets framgångsrika genomförande kan delvis tillskrivas det faktum att Dahlerup lyckades omsätta sina statsvetenskapliga kunskaper i en undersökning som syftar till praktiska reformer i samhället. Därigenom framstår hon som en god representant för aktionsforskning, där man utnyttjar vetenskapliga metoder för att studera och evaluera effekten

av sociala experiment. BRYT-projektets resultat har senare använts som bakgrund för viktiga politiska beslut. Drude Dahlerup har i projektet kombinerat grundforskning, tillämpad forskning och aktionsforskning. Även om resultaten inte primärt offentliggjorts genom vetenskapliga kanaler kan hennes insats här ändå inte fränkännas meritvärde för professuren i statsvetenskap med inriktning på genusforskning.

Projektförslaget "Køn, demokrati og vælfærdstaten i forandring" till Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd i Danmark 1996 (avfattat av Dahlerup m fl) är välskrivet. Det är lätt att förstå att forskningsrådet beslutade understödja projektet genom en beviljning på sju miljoner danska kronor (1996-1999). Syftet är att generera nya insikter kring relationen mellan genus, makt och politik både empiriskt och teoretiskt. Feministiska paradigmet och politologiska infallsvinklar på välfärdsstat och medborgarskap utgör det teoretiska och analytiska perspektivet. Kombinationen av statsvetenskapliga och feministiska paradigmet i ett och samma forskningsprojekt är innovativ. Forskarna ämnar studera genusrelaterade betydelser av följande statsvetenskapliga nyckelbegrepp: medborgarskap, frihet eller autonomi, jämställdhet och solidaritet. Dahlerup är ledare för projektet och svarar själv för två delprojekt: *Changing Mandates: A Comparative Study of the Meaning of Gender in European Politics* och *Equal Opportunity Policies in Local Councils*.

Projekttansökan visar att Drude Dahlerup känner till den relevanta litteraturen och debatten på området och att hon har många anknytningar till nordiska och internationella forskningsgrupper och nätverk. Det kan inte råda tvekan om att detta projekt – om det skulle komma att ledas av en person placerad i Sverige – på ett betydande sätt kunde berika såväl institutionens verksamhet i Stockholm som den svenska forskningsmiljön mera allmänt.

Vid sidan av sin egen grundforskning, ledning av nordiska projekt och popularisering av forskningsresultat har Drude Dahlerup skrivit en rad vetenskapliga artiklar i tidskrif-

ter och redigerade volymer. Hon har varit engagerad i diskussioner om teori och metoder i kvinno- och genusforskning, t ex i artikeln "Når man ikke kan se skoven for bare træer. Kvinder og køn i forskningen" (i boken Steen Broch och Poul Pedersen, red, *Dømmekraft. Objektivitet, subjektivitet og videnskab*, 1989). Hon anser att kvinnoforskning bibehåller sin emancipatoriska målsättning genom att den visar på den skevhet i makt, status, lön och kontroll över egen kropp och sexualitet, som i olika former existerar mellan män och kvinnor i alla kända samhällen.

Viktigare ur statsvetenskapens perspektiv är dock Dahlerups feministiska bidrag om offentlig politik. Dessa har offentliggjorts bl a i form av ett antal utmärkta artiklar av vilka flera har publicerats utanför Danmark. Här finns för det första en kritisk analys av det politiska systemet, "Overcoming the Barriers: An Approach to How Women's Issues Are Kept from the Political Agenda" (i boken Judith Hicks Stiehm, ed, *Women's Views of the Political World of Men*, 1984). Senare har hon tagit upp begreppet patriarkat t ex i artikeln "Confusing Concepts – Confusing Reality: A Theoretical Discussion of the Patriarchal State" (i boken Anne Sassoon, ed, *Women and the State*, 1986). Hon tar upp den internationella diskussionen om staten och kvinnor och framhäver den gängse nordiska synen om staten som kvinnors bundsförvant. Hon vill lämna åsido föreställningen om den patriarkaliska staten och efterlyser mera empirisk forskning om statens roll gentemot kvinnor. Hon har i grunden en optimistisk syn på staten: staten har möjlighet att fungera som en motvikt mot de patriarkaliska strukturer och marknadsmekanismer som tenderar att göra det svårt för kvinnor att bryta sig loss från rollen som billig arbetskraft på en könssegregerad arbetsmarknad.

"Da ligestilling kom på dagsordenen. Ligestillings- og kvindepolitik i Folketinget 1965-1990" heter den långa artikel som Dahlerup skrev för boken *Kvinder på Tinget. Kvinder i landspolitik i 75 år* (redigerad av Dahlerup och Kristian Hvidt 1990). Enligt henne kommer sextio-, sjuttio- och åttiotalet att gå till his-

torien som en period då jämställdhet blev en officiell statlig målsättning och när jämställdhetspolitiken fick sina egna institutioner: jämställdhetsråd, -konsulenter och -utskott. Resultatet är att – med några få undantag – alla i Danmark nu stöder jämställdhet. Oavsett oenighet om jämställdhetspolitikens mål och medel har jämställdhet blivit ett ärende på den politiska dagordningen såväl i daglig debatt som i Folketinget. Drude Dahlerup granskar i artikeln utvecklingen av debatt och lagstiftning rörande jämställdhet mellan män och kvinnor i det danska parlamentet genom 25 år. Hon analyserar den stora kvinnokommissionens roll, förändringarna inom familjepolitiken, den offentliga barndagvårdens utveckling, självbestämd abort, våld mot kvinnor, jämställdhetsinstitutioner, likalön, särbehandling, konflikten mellan arbetsliv och familjeliv samt kvinnors politiska representation och makt. Översikten baserar sig på en stor mängd data som presenteras i lättläst stil. Den visar att Drude Dahlerup väl känner till Folketingets arbete och den danska lagstiftningsprocessen och kan dra konklusioner om bakomliggande ideologier och perspektiv. Hon tar bland annat upp den viktiga debatten om huruvida tonvikten skall läggas på könets särart eller jämställdhet. Varje gång då kvinnor har erövrat ännu en position kommer tvivlet: är icke detta jämställdhet på männens premisser? Skall kvinnor bli som män? Är det enbart det som kvinnor har kämpat för?

Enligt Drude Dahlerup är motsatsen till jämlikhet inte särart utan olikhet, t ex olikhet i lön och behandling. Motsatsen till särart är en likformighet som knappast någon skulle önska sig. Hon anser att det i några avseenden också behövs särbehandling av könen för att uppnå jämställdhet i praktiken. Hennes analyser av olika genuspolitiska principer och ideologier visar att hon engagerat sig i frågorna på djupet både som forskare och som kvinnopolitiker.

Dahlerup fortsätter sin diskussion om statens roll visavi kvinnor då hon granskar kvinnors frihetsrörelse och den offentliga danska arbetslöshetspolitiken i artikeln "From Protest Movement to State Feminism" (*Nordic Journal of Women's Studies* 1, 1, 1993).

Hon penetrerar statens roll också i artikeln "Learning to Live with the State. State, Market, and Civil Society: Women's Need for State Intervention in East and West" (*Women's Studies International Forum* 17, 2-3, 1994). Texten vittnar om hennes starka intresse för östeuropeiska kvinnors situation efter kommunismens fall. Hon identifierar sex typer av statsintervention som ur ett feministiskt perspektiv ter sig behövliga: (1) omfördelning av pengar till kvinnor, t ex ensamma mödrar och moderskapsledighet, (2) allmänna tjänster, t ex barndagvård, (3) reglering t ex i form av antidiskrimineringslagar, (4) skydd mot t ex fysiskt våld, (5) aktioner för att få män att delta i hushållsarbete och (6) förstärkning av kvinnors deltagande och representation t ex genom diverse kvotsystem. Det teoretiska argumentet bakom dessa åtgärder är att behovet för dessa typer av statsintervention härrör ur marknadens sätt att fungera och andra mekanismer i det patriarkaliska samhället.

Ett intressant tillskott till Drude Dahlerups böcker om kvinnors politiska representation och kvinnliga politikernas verksamhet är artikeln "From a Small to a Large Minority: Women in Scandinavian Politics" (*Scandinavian Political Studies*, 11, 4, 1988). Dahlerup bearbetar här Rosabeth Moss Canters teori om betydelsen av minoritetens relativa storlek för deras ställning och beteende i organiserade sammanhang. Den delvis omformulerade teorin tillämpas sedan på central nordisk politik. Dahlerup anser att i stället för begreppet "kritisk massa" borde begreppet "kritiska handlingar" användas. Artikeln tar upp viktiga aspekter på kvinnorepresentation och kvinnors inflytande i politiken i Norden. Dess främsta förtjänst ligger emellertid i det teoretiska bidraget. Dahlerup har här lyckats bearbeta en intressant och viktig teori från ett annat samhällsvetenskapligt område och givit den en statsvetenskaplig tillämpning. Flera andra forskare på området kvinnor och politik i Norden har redan inspirerats av hennes exempel och tillämpat teorin i olika empiriska kontexter. Artikeln ligger centralt på den sökta tjänstens område och innebär en tilläggsmerit för Dahlerup.

Drude Dahlerup har behandlat det danska politiska systemet ur ett flertal perspektiv. Hon har studerat kvinnor som väljare i danska lokala och nationella val i 1908-1920 och publicerat resultatet i en artikel (*Scandinavian Political Studies* 1, New series, 2-3, 1978) betitlad "Women's Entry into Politics". Här tas bl a upp frågan om speciella kvinnolistor. Hon kommer tillbaka till ämnet med nya forskningsresultat om kvinnor som väljare i artikeln "Kvinderne – en ny vælgergruppe?" (i boken Jørgen Elklit och Ole Tonsgaard, red, *Valg og vælgeradfærd* 1984). Här menar hon bl a att kvinnors aktiva valdeltagande bidragit till att problem ur den privata sfären blivit accepterade på den politiska arenan: kvinnorepresentationen i politiska organ har här haft en förmedlingsfunktion. Dahlerup framhåller också att yngre kvinnor är minst lika aktiva i politiken som män. Dahlerups forskning om kvinnor i politiska partier innefattar t ex artikeln "Kvindens organisering i det danske Socialdemokrati 1908-1969. For og imod en selvstændig socialistisk kvindebevægelse" (i *Meddelelser om forskning i arbejder-bevægelsens historie* 13, 1979).

Drude Dahlerup kan utifrån sina publicerade arbeten utan tvekan karaktäriseras som "kvinnoforskare": frågan om kvinnor i politik och samhällsliv har löpt som en röd tråd genom i stort sett hela hennes vetenskapliga produktion. Samtidigt är hennes produktion påfallande bred och mångsidig: här finns större och mindre arbeten inom idéhistoria, studiet av sociala rörelser, partiforskning, organisationer och korporatism samt politisk teori. Vid sidan av sina egna teoretiska, idéhistoriska och empiriska undersökningar har hon initierat flera stora nordiska forskningsprojekt som slutförts planenligt och framtagit ny kunskap. Hon har lyhört följt med internationell debatt och tagit upp viktiga samhällspolitiska frågeställningar i Norden. Det starka bandet mellan teori och praxis har för all del inneburit att en del av hennes författarskap är populariserande och till dels politisk snarare än vetenskaplig till sin natur. Samtidigt bär även hennes icke-akademiska produktion i förvånansvärt stor utsträckning prägel av att vara förankrad i so-

lid samhällsvetenskaplig forskning. Forskningen i sin tur har vunnit i märke och konkretion i argumenten genom denna anknytning.

Man kan dock fråga sig om det finns någon egen banbrytande ny teoretisk insats i Dahlerups statsvetenskapliga genusforskning. Ytterst blir svaret beroende av hur man definierar "egen insats". Dahlerup har arbetat en hel del med teoretiska frågor, men hon har måhända i första hand bearbetat existerande teori snarare än lagt fram nya teoretiska perspektiv. Faktum kvarstår dock att hon kunnat samla sig till stora, till dels banbrytande forskningsprojekt som förutsatt långsiktigt och systematiskt arbete med både teoretiska resonemang, empirisk materialinsamling och tillämpning av forskningsmetoder.

Pedagogisk skicklighet

Drude Dahlerup har undervisat vid Aarhus universitet i mer än tjugo år. Undervisningsområdena har omfattat allmän statskunskap, komparativ politik, politisk idéhistoria, policystudier och offentlig förvaltning. Hon har gett flera kurser i studiet av sociala rörelser och kvinnoforskning. Hon har också meddelat undervisning på engelska. Hon har utvecklat internationellt samarbete inom Erasmusprogrammet (numera "Socrates"). Hon har varit med om att etablera två doktorandprogram, ett i statskunskap och ett tvärvetenskapligt program i kvinno- och genusforskning (*Meanings of Gender in an Interdisciplinary Perspective*). Hon är handledare för två doktorander. Hennes erfarenhet som universitetslärare är med andra ord mycket omfattande.

Dahlerup har också aktivt medverkat i undervisning och samhällsdebatt utanför universitetet genom att ge föreläsningar och kurser i folkliga föreningar, näringslivet, kommunala högskolor, ministerier, kommuner, fackföreningar osv samt genom att skriva populära artiklar. Såsom redan framgått av presentationen av hennes forskningsverksamhet har hon varit en mycket aktiv förmedlare av forskningsinformation.

Administrativ skicklighet

Drude Dahlerup har visat stor administrativ skicklighet genom att delta i och leda flera stora samnordiska forskningsprojekt (se ovan). Hon har varit en inspirerande initiativtagare men också en beslutsam och noggrann organisatör. Såsom direktören vid den danska arbetsmarknadsstyrelsen Inge Mærkedahl skriver: "Drude Dahlerup har stor gennemslagskraft som leder, dog uden nogensinde at kvæle initiativ og virkelyst, hos dem hun leder. Hun er god til at formidle samarbejdet i en gruppe. Hun var i BRYT-projektet både innovatør og integrator i gruppen af nordiske projektlejdere. Drude Dahlerup er både målrettet og resultatorienteret i sin ledelsesstil. Hun er som leder typen, der mere fokuserer på mulighederne end på begrænsningerne. Hun er åben og dialogorienteret i sin ledelse. Drude Dahlerup er til og med en effektiv mødeleder."

Drude Dahlerup har skaffat sig stor erfarenhet av utbildnings- och forskningsförvaltning vid Institut for Statskundskab och vid Cekvina vid Aarhus Universitet. Hon var med om att igångsätta Kvindemuseet i Danmark. Under hela sitt vuxna liv har hon varit aktiv i kvinnorörelsen och Junibevægelsen.

Beatrice Halsaa

Vetenskaplig skicklighet

Beatrice Halsaa är född 1947. Hon erhöll sin cand.polit.-grad i statsvetenskap vid Universitetet i Oslo 1975. Hon har inte disputerat, men hon förklarades – dock med tvekan – kompetent för en adjungerad professur i samhällsvetenskaplig kvinnoforskning vid Universitetet i Oslo år 1993 och placerades i andra förslagsrummet till denna tjänst.

Halsaa har tjänstgjort som amanuensis vid Högskolan i Lillehammer sedan 1977. 1989 sökte hon personlig befordran till försteamanuensis och förklarades kompetent av en sakkunnigkommitté. I Lillehammer har hon varit verksam inom det s k politikstudiet, där hon under en följd av år ansvarat för undervisningen i statsvetenskap på grundnivån. När grund-

undervisning i ett nytt ämne kallat kön och politik för några år sedan inleddes knöts Halsaa även till denna verksamhet.

Halsaa's publikationsförteckning upptar 113 nummer, inklusive utredningar, debattinlägg och bokanmälningar. Hon har själv delat in sin forskning i fem grupper: (1) politiskt beteende, demokratiteori och feministisk teori; (2) offentlig politik och organisationsteori; (3) ämneskritik och forskningspolitik; (4) framtidsforskning; (5) diverse. Tjugofem skrifter har inlämnats till bedömning.

Av Halsaa's insända skrifter har åtta stycken en klar koppling till den aktuella tjänstens bägge huvudelement. Detta betyder att de arbetar central statsvetenskaplig tematik samtidigt som de anlägger ett genusperspektiv på de undersökta frågorna. Ett arbete är allmänt statsvetenskapligt utan att ha en direkt eller dominerande inriktning på genusfrågor. Tio skrifter bildar en grupp med inriktning på genusproblematiken utan en klar eller direkt koppling till politologiska frågor. En relevansmässigt blandad med tematiskt enhetlig restkategori utgörs av sex skrifter om jämställdhetsarbete och jämställdhetspolitik; dessa skall därför kommenteras som en kategori för sig.

Halsaa's viktigaste vetenskapliga arbete är alltså boken *Kvinner og politisk deltakelse* (1977, 224 s). Boken är en kraftigt reviderad version av hennes "hovedoppgave" (avhandling för kandidatexamen) i statsvetenskap. Här förs först teoretiska diskussioner om alienation och kvinnoförtryck, politikbegreppet, statsvetenskap och kvinnor, politiskt deltagande och kvinnokultur. Därefter presenteras omfattande empiriska data, primärt inhämtade via surveyundersökningar, om politiskt deltagande, ekonomiska resurser och attityder till "kvinnosaken".

Den systematiska empiriska analysen inriktar sig särskilt på frågan om kvinnors relativa passivitet. Halsaa prövar här hypoteser om olika personliga resursers betydelse för graden av politisk aktivitet. På det stora hela visar sig dessa hypoteser komma till korta. I det korta slutordet till boken menar författaren därför att förklaringarna måste gå djupare än till re-

surser och attityder; i den meningen förefaller frågeställningen om en särskild kvinnokultur erhålla stöd i hennes empiriska redovisning.

Undersökningen lider något av att den försöker följa ett så stort antal teoretiska och empiriska trådar; resultatet blir i viss mån fragmenterat. Icke desto mindre var boken på sin tid ett betydande bidrag till en forskning, där få systematiska studier med inriktning på både teori och empiri fanns att tillgå.

De övriga skrifterna i denna grupp är uppsatser, några dock av det större formatet. Här finns två kommentarer till den norska maktutredningen ur kvinnoperspektiv (1978, 53 s resp 1981, 20 s), en översikt över kvinnor och politiskt deltagande i Norge på 1970- och 1980-talet (1986, 20 s), en uppsats betitlad "Kvinnemakt i politikken – hva så?" (1988, 29 s), en kritisk granskning av könsaspekten i norsk statsvetenskap (1992, 45 s), en lång uppsats om feminism som politisk teori (1996, 53 s) samt en opublicerad uppsats, antagen till en antologi under utgivning i USA, om kvinnorelaterad politik i Norge.

Uppsatserna ger ett intryck av Halsaaas breda beläsenhet på området, men ingen av dem artar sig till ett verkligt tungt teoretisk-empiriskt bidrag. De är engagerat, till dels en smula mångordigt skrivna, men har i alltför hög grad karaktären av översikter snarare än självständiga forskningsbidrag. Man fäster sig speciellt vid att internationella vetenskapliga tidskrifter här lyser med sin frånvaro. Särskilt bokkapitlet om feminism som teori är dock grundligt argumenterat. Det tar upp feminismen både som politisk praxis, ideologi och teori, diskuterar kriterierna på en feministisk teori samt analyserar varianter av feminism både inom den ideologiska och vetenskapliga sfären. Uppsatserna är kanske den av skrifterna inom denna grupp som har mest bestående värde. Sammantagna stärker skrifterna Halsaaas meritering något.

Vad gäller allmän statsvetenskaplig tematik har Halsaa inlämnat endast ett arbete, läroboken *Norsk og internasjonal politikk* (1988, 342 s, en medförfattare). Boken är avsedd för gymnasiets samhällslinje och dess sammanlagt tjugofyra kapitel kan sägas omspänna

hela det politiska fältet. Författarna ger med några penseldrag en introduktion till de centrala begreppen varefter de behandlar allt från den politiska människan och lokal politik till internationella konflikter. Den eventuella arbetsfördelningen mellan författarna framgår inte, men boken visar hur som helst på Halsaaas förtrogenhet med det statsvetenskapliga fältet som helhet. På grund av sin karaktär utgör boken emellertid en pedagogisk, inte vetenskaplig merit.

De sex skrifterna om jämställdhetspolitik, publicerade under perioden 1983-1995, utgör kvantitativt sett en viktig del av Halsaaas produktion; sammanlagt omfattar de bortåt sexhundra sidor text. Denna politiksektor är i och för sig statsvetenskapligt sett lika relevant som vilken som helst annan sektor. Det är dock av två skäl motiverat att behandla skrifterna som en separat grupp. Dels utgör den en distinkt helhet i Halsaaas produktion. Dels är många av skrifterna inte primärt vetenskapliga, utan har fastmer karaktären av utredningar eller praktiska handledningar för jämställdhetsarbete. Sålunda har hennes största enskilda arbete på detta område, *Ingen heksekunst!* (1989, 176 s) underrubriken *Håndbok for kommunale likestillingsutvalg*. Då bokens ambition är att vara "en første innføring i likestillingsarbeidet i kommunen" (s 9) är dess vetenskapliga meritvärde givetvis begränsat. Ett par av rapporterna (*Muligheter og motstand*, 1989, 96 s, en medförfattare; *Førsøk till nytte?*, 1995, 148 s) innehåller även teoretiska diskussioner, dock inte som ett särskilt framträdande tema. Sammanlagt måste detta block därför anses ha begränsat meriteringsvärde i sammanhanget.

Vad gäller den stora grupp av skrifter som behandlar genusproblematiken utan att direkt knyta an till statsvetenskapliga spørsmål bör intrycket likaså karaktäriseras som blandat. Skrifterna spänner tematiskt vitt, allt från kvinnointressen, kvinnor i det akademiska livet och i lärarutbildning till feministiska utopier och det sk OL-Kvinneforumprojektet (ett kvinno- och jämställdhetsprojekt i Lillehammerområdet, igångsatt med anledning av vinter-OS i Lillehammer). Några av uppsatserna

är välskrivna och genomarbetade, andra bär prägeln av tillfällighetsprodukter. Den till svenska översatta artikeln "Har kvinnor gemensamma intressen?" (1987, 25 s) tar på ett tankeväckande sätt upp en helt klart central genusteoretisk problematik; här finns också en klarare koppling till statsvetenskapligt relevanta frågeställningar. Halsaa diskuterar objektiva och subjektiva intressen, intressen beträffande form och innehåll, samt perspektiv uppifrån och nedifrån. Anna Jónasdóttirs begreppsanvändning är en särskilt central referenspunkt för Halsaa's diskussion. Uppsatsen "I skæringspunktet mellom fag og politikk" (1996, 24 s) – f ö publicerad i samma antologi som uppsatsen om feminism som teori – erbjuder en intressant diskussion om den akademiska feminismens position samt om utvecklingstrender inom den feministiskt orienterade delen av forskarsamfundet.

Sammanfattningsvis kan Beatrice Halsaa's skriftliga produktion betecknas som relativt omfattande. Hon har skrivit ett stort antal arbeten, och hennes produktivitet förefaller inte att ha avtagit. Produktionen är dock ojämn både vad gäller kvaliteten och den direkta relevansen för den sökta tjänsten. En icke obetydlig del av skrifterna är inte av vetenskaplig karaktär, och även där ett vetenskapligt inslag finns paras detta stundom med politiska och utredningsmässiga element. Det är i själva verket just i skæringspunkten mellan vetenskap, politik och administration Halsaa verkar trivas bäst. Slående är att hon har ett begränsat antal internationellt utgivna arbeten, att hon med få undantag saknar publicerade meriter från internationella vetenskapliga tidskrifter och att hennes empiriska intresse rör sig kring norska – oftast relativt aktualitetsbetonade – förhållanden. Sedan boken från 1977 har hon inte utgivit en större vetenskaplig monografi. Då Halsaa i flera av uppsatserna dokumenterat ett intresse och en fallenhet för teoretiskt betonade frågeställningar vore det viktigt att hon samlade sig till en mera ambitiös insats som på ett stringent och systematiskt sätt skulle knyta samman teori och empiriska analyser.

Pedagogisk skicklighet

Då Halsaa's undervisningserfarenhet i huvudsak härrör från Högskolan i Lillehammer och då tyngdpunkten i verksamheten där legat på grundnivåstudier, har hon inte någon större erfarenhet av undervisningsuppdrag på högre nivåer, däribland forskarutbildning. Hennes undervisningserfarenhet på grund- och mellannivån är emellertid omfattande och täcker många olika delområden inom statsvetenskapen och innefattar varierande undervisningsformer.

Den ovan behandlade läroboken om norsk och internationell politik stärker Halsaa's pedagogiska meriter ytterligare.

Administrativ och annan skicklighet

Halsaa har administrativ erfarenhet som styrelseledamot vid Högskolan i Lillehammer samt vid centret för kvinnoforskning vid Universitetet i Oslo. Hon har även mångårig erfarenhet som studieledare inom programmet för samhällspolitik och offentlig förvaltning i Lillehammer. Vidare kan nämnas att hon är medlem av programstyrelsen för grundläggande kvinnoforskning inom Norges forskningsråd. Hennes insatser som aktiv deltagare i kvinnoforskningsnätverk i Norge och Norden bör även betonas här, likaså hennes flitiga medverkan i utredningar och debatter kring jämställdhetspolitiska frågor. Genom sina populärt hållna skrifter har Halsaa gjort en betydande insats som informatör på det jämställdhetspolitiska området.

Diane Sainsbury

Vetenskaplig skicklighet

Diane Sainsbury (f 1939) disputerade 1980 i statsvetenskap på doktorsavhandlingen *Swedish Social Democratic Ideology and Electoral Politics 1944-1948. A Study of the Functions of Party Ideology* vid Stockholms universitet. År 1993 antogs hon som oavlöand docent vid samma lärosäte. Sainsbury har för bedömning sänt in 21 arbeten, varav två monografier, tre av sökanden redigerade antologier/tidskrifter, 11 uppsatser publicerade i an-

tologier och vetenskapliga tidskrifter samt fem opublicerade papers till olika workshops.

Hon delar själv in sin verksamhet i för det första *genusforskning* med underavdelningarna "Välfärdsstaten och socialpolitik" respektive "Politiskt deltagande och rekrytering", för det andra *ideologi* och för det tredje *partier, strategier och val*. Hon inledde sin statsvetargärning med ideologi- och partiforskning och fortsatte med denna inriktning under hela 1980-talet. Vid mitten av 1980-talet började hon vidga perspektivet till genusforskningen. Även om genusforskningen blivit alltmer dominerande har hon inte helt lämnat partiforskningen. I sitt bidrag till festskriften 1993 till Olof Ruin återkom hon till ämnet med den väl-skrivna essän "De ständiga reformernas arv – tillgång eller dilemma för den svenska socialdemokratin?".

Statsvetenskapen lider fortfarande brist på jämförande undersökningar och det är därför särskilt intressant att konstatera att Sainsburys produktion präglas, med doktorsavhandlingen som det stora undantaget, av komparativa studier. Inledningsvis var det Norden som studerades och efterhand vidgades kretsen till europeiska stater (särskilt Nederländerna, Storbritannien, USA och i någon mån Australien).

Sainsbury bygger i hög grad sin forskning på bearbetningar och offentligt tryck och samlar sällan in egna primärdata. Hon är också en ensamvarg i så måtto att hon inte ingått i stora forskningsprogram med många forskare utan har självständigt genomfört sina egna projekt. Hon har däremot en betydande kontakt- och samarbetsytta i det internationella forskarsamhället vilket bl a resulterat i att hon varit redaktör för två antologier och varit gästforskare vid flera utländska lärosäten. Hennes metod torde förutsätta att hon är beläst inom de aktuella diskurserna vilket får till konsekvens att bibliografierna ofta blir imponerande långa, i *Gender Equality* (GE) upptar litteraturlistan i storleksklassen 400 titlar. Till en del kan metodprofilen ses som ett utflöde av den komparativa inriktningen eftersom det är ett omvittnat svårt och stort företag att samla egna jämförbara data från flera länder. Sainsburys metod är därför vanligt förekommande i den jämfö-

rande forskningen. Det pris som får betalas är naturligtvis att tillgängliga data som insamlats av andra forskare för delvis andra syften möjligen inte är helt jämförbara, avser skilda tidpunkter eller är inaktuella. Det finns en metodmässig svaghet i Sainsburys framställning av sina komparativa studier som har att göra med bristen på explicit källkritisk analys. Det är naturligtvis inte i sig problematiskt att re-analysera olika sekundärkällor, tvärtom finns säkert betydligt mer att utvinna ur det befintliga statsvetenskapliga skafferiet, men det är viktigt att läsaren ges möjlighet att bilda sig en uppfattning om det sakliga underlaget och de strategiska metodvalen genom en källkritisk problematisering. Detta påpekande innebär inte nödvändigtvis ett ifrågasättande av Sainsburys metodologiska kompetens, tvärtom torde hon kunna räknas som mycket initierad och har för övrigt också gett en metodkurs med denna inriktning på forskarutbildningen i statsvetenskap i Stockholm (*Comparative and Case Methods*, 5 p, -ht 95).

I vart och ett av kärnområdena finns en monografi som utgör den viktigaste vetenskapliga meriten. Beträffande ideologi- och partiforskningen är det naturligtvis doktorsavhandlingen *Swedish Social Democratic Ideology and Electoral Politics 1944-1948* (1980) och i fråga om genusforskning är det *Gender Equality and Welfare States* (1996). I genomgången ägnas särskild uppmärksamhet åt dessa monografier samt ges kommentarer till särskilt intressanta övriga bidrag.

Ifråga om ideologi- och partiforskningen finns som påpekats en monografi i form av doktorsavhandlingen som även kan sägas utgöra startpunkten för forskningsinsatsen. Avhandlingen gäller valrörelserna 1944, 1946 och 1948 och ställer två huvudfrågor i sin kvalitativa innehållsanalys: Vilken roll spelar ideologin på väljararenan? Vilka effekter har den elektorala politiken på ideologin? Ytterst handlar den sålunda om samspelet mellan ideologi och taktisk användning av ideologiska uttalanden i valrörelser. Sainsbury anlägger här ett funktionellt perspektiv som tveklöst både är originellt och visar sig vara tämligen fruktbar. En viktig distinktion är den mellan

intellektuella och taktiska funktioner. De för-
 ra avser definitioner och förklaringar till olika
 förhållanden samt målformuleringar, krav
 och rekommendationer, medan de senare gäl-
 ler legitimering, mobilisering och integration.
 Huvudintresset riktas mot de taktiska funktio-
 nerna och en viktig slutsats är att taktiken sy-
 nes inkräkta på och ibland hämma ideologins
 intellektuella funktioner. Avhandlingen har
 klara förtjänster men är ändå inte helt lyckad.
 Anknytningen till 1970-talets partiforskning
 är alltför sprödd och den teoretiska analysen är
 något outvecklad. Liksom i senare skrifter
 känns också den metodologiska problemati-
 ken som alltför outvecklad, åtminstone på det
 manifesta planet.

Sedan disputationen har hon följt upp den
 funktionella analysen i tre artiklar, "Theoreti-
 cal Perspectives in Analyzing Ideological
 Change and Persistence: The Case of Swedish
 Social Democratic Ideology" i *Scandinavian
 Political Studies* vol 4, 1981, "The End of Ide-
 ology Debate Revisited: An Appraisal of The-
 oretical and Definitional Issues" i *Scandinavi-
 an Political Studies* vol 9, 1986 samt "De stän-
 diga reformernas arv – tillgång eller dilemma
 för den svenska socialdemokratin?" i Björn
 von Sydow et al, red, 1993, *Politikens väsen.
 Idéer och institutioner i den moderna staten*,
 Stockholm: Tidens förlag. I dessa artiklar ut-
 vecklar Sainsbury ytterligare sina teoretiska
 utgångspunkter i sin funktionella ansats och
 kan sägas till en del följa upp den kritik som
 kunde riktas mot avhandlingen.

Inom ramen för sin partiforskning har Sains-
 bury en grupp artiklar som hon själv vill hän-
 föra till underrubriken "Partier, strategier och
 val". Det gäller bl a den jämförande "Function-
 al Hypothesis of Party Decline: The Case of
 the Scandinavian Social Democratic Parties" i
Scandinavian Political Studies vol 6, 1983,
 "The Electoral Difficulties of the Scandinavi-
 an Social Democrats in the 1970s" i *Compa-
 rative Politics* oktober 1995 samt "Party Stra-
 tegies and the Electoral Trade-Off of Class
 Based Parties: A Critique and Application of
 the 'Dilemma of Electoral Socialism'" i *Euro-
 pean Journal of Political Research* (EJPR)
 vol 18, 1990.

Här har också Sainsbury goda meriter ge-
 nom att ha organiserat två workshops inom
 ECPR på temat dialog om relationen mellan
 forskning om partier som strategiska aktörer
 respektive valbeteende och på basis av detta
 1990 redigerat ett specialnummer av *EJPR* på
 temat "Party Strategies and Party-Voter Lin-
 kages". Vidare har hon redigerat festskriften
 till Elias Berg, *Democracy and Justice* (1988).

I sin uppsats i den ovan nämnda festskriften
 vidgar hon perspektivet till "Corporatism and
 Pluralism: On the Utility of the Corpora-
 tist/Pluralist Dichotomy in Political Analy-
 sis". Samma år har hon också en artikel i *Scan-
 dinavian Political Studies* (vol 11 nr 4) på ett
 liknande ämne: The Scandinavian Model and
 Women's Interest: The Issues of Universa-
 lism and Corporatism".

En allmän karakteristik av artiklarna är att
 de är välskrivna, föredömligt kortfattade och
 håller god vetenskaplig standard. Till en del är
 de skrivna i polemik mot tidigare nordameri-
 kansk forskning låt vara att det saknas belägg
 i ansökningshandlingarna för att de apostrofe-
 rade forskarna eller diskursföreträdarna be-
 mött synpunkterna. De är i regel också väl
 strukturerade, som t ex "Functional Hypothe-
 ses of Party Decline", och vittnar om utmärkt
 överblick över aktuella diskurser.

Sainsburys hittills viktigaste och mest aktu-
 ella merit inom genusforskningen är den tidi-
 gare nämnda monografin *Gender Equality
 and Welfare States* (GE). Syftet är att teore-
 tiskt och empiriskt studera välfärdsstatens be-
 tydelse för jämställdheten. Det sker delvis i
 polemik mot tidigare forskning karakteriserad
 av en stereotyp feministisk uppfattning av sta-
 ten som en patriarkalisk ordning. För Sains-
 bury är variationen mellan de olika välfärds-
 staterna så stora att det inte går att på förhand
 döma ut välfärdsstaten som jämställdhetsa-
 gent bara genom att ta del av anglosaxiska er-
 farenheter.

I boken undersöks förhållandena och ut-
 vecklingen sedan 1980-talet i Nederländerna,
 Storbritannien, Sverige och USA. Traditio-
 nellt brukar analyser av välfärdssystemen pla-
 cera USA i den ena ytterpolen med ett stort
 mått av individualism och liten offentlig sek-

tor och Sverige i den andra med mycket kollektivism och stor offentlig sektor. Det moderna Storbritannien ligger närmare USA och Holland närmare Sverige på denna dimension.

Det är emellertid som bekant vanskligt att uttala sig om framgången av olika policier. I GE jämförs arbetsmarknadspolitiken i Sverige med bl a Storbritanniens och USA:s i början av 1900-talet varvid konstateras att Sverige varit mest framgångsrikt att hålla ned arbetslösheten genom satsningen på den s k arbetslinjen. I massarbetslöshetens Sverige 1997 ter sig slutsatsen mer dubiös. Det kan faktiskt förhålla sig så att 1980-talets låga arbetslöshet upprätthölls genom en ekonomisk och arbetsmarknadspolitik som är en viktig orsak till 1990-talets misslyckande, att det sålunda finns en skillnad i analysen beroende på huruvida bedömningen sker på kort eller lång sikt. Dagens svenska arbetsmarknadspolitik har för övrigt avlägsnat sig ganska långt från den s k arbetslinjen.

För att kunna anlägga ett systematiskt könsperspektiv konstruerar Sainsbury två tämligen komplexa och i grunden tvärvetenskapliga idealtyper vilka kan ses som ett teoretiskt bidrag till genusforskningen, låt vara att den första modellen i olika varianter tidigare förekommit i den internationella genusforskningen: den manliga familjeförsörjningsmodellen ("Male breadwinner model", MBM) och den individuella modellen ("Individual model", IM). I modellerna kombineras egenskaper på arbetsmarknaden, relationen mellan välfärdsstaten och hushållen samt de interna relationerna i hushållen. I modellerna varierar såväl välfärdsstaten som familjemönstren och könsrollerna. MBM karakteriseras av tydlig rollfördelning mellan könen med mannen som hushållsföreståndare och kvinnan som domestik och oavlönad vårdresurs. Basen för sociala förmåner är lönearbetet, och de gifta kvinnorna saknar individuell rätt till olika förmåner eftersom det är hushållet som är grunden för beskattningen och rätten till olika bidrag. Det finns en skarp gräns mellan de privata och offentliga sfärerna. Familjeideologin gör också att kvinnorna får lägre löner på ar-

betsmarknaden och allmänt svagare ställning än männen. Det behöver knappast framhållas att denna modell anges som källa till bristande jämställdhet. Den motsatta idealtypen, IM, har naturligtvis spegelvända egenskaper jämfört med MBM. Grunden för välfärdssystemet och skattesystemet är individualistisk. Välfärdsstaten spelar en stor roll i den sociala omsorgen och en del av det traditionella informella omsorgsarbetet blir avlönat. Gränsen mellan den offentliga och den privata sfären blir därför otydlig. Sociala förmåner baseras på medborgarskap eller bostadsort och familjeideologin handlar om delade roller som försörjare och omsorgsgivare och inte om fasta könsroller. Denna modell uppfattas främja (och möjligen vara ett nödvändigt villkor för) ett jämställt samhälle.

Eftersom utgångspunkten är betydelsen av variationer i välfärdspolitiken är upplägget högst rimligt. En alternativ och kanske vanligare infallsvinkel är att studera variationer i familjemönstren och könsrollerna som grund för förståelsen av välfärdspolitiken i ett demokratiskt samhälle och att anlägga ett mer utpräglat maktperspektiv. Sainsburys föreställning är att välfärdspolitiken variationer spelar stor roll för möjligheten att skapa ett jämställt samhälle. Ett jämställt politiskt system kan förändra ojämställda könsroller. Med andra ord ett starkt normativt stöd för strävanden att bedriva en ambitiös jämställdhetspolitik.

Med dessa komplexa idealtyper har Sainsbury konstruerat det analysinstrument som sedan används i den jämförande studien, med särskild tonvikt på aspekten att grunden för sociala förmåner spelar en avgörande roll för välfärdsstatens roll för jämställdheten. Ett intressväckande resultat är att mönstret blir anorlunda med detta könsperspektiv än vid traditionella jämförelser av välfärdssystemen. Den ordning som framträder innebär att Nederländerna hamnar i den ena polen närmare MBM och Sverige i den andra polen närmare IM. Mellan dessa ytterligheter placeras USA och Storbritannien. En viktig kulturell förklaring är att situationen i Nederländerna i högre grad än i de övriga länderna präglas av att "the

Catholic principle of subsidiarity and the Protestant doctrine of sphere sovereignty have enshrined the family in its traditional form. Religious teaching have sanctioned state action to protect the family from the hardships and to aid the family provider in meeting his obligations of support" (GE s 50f).

I GE görs en bred, gedigen och systematisk genomgång av situationen i de fyra länderna utifrån de olika kriterierna för idealtyperna. Bokens komparativa redovisning undviker det vanliga och tröttsamma misstaget i liknade sammanhang att koncentrera redovisningen av förhållandena i enskilda länder till särskilda länderkapitel med en avslutande jämförelse. I stället sker en förtjänstfull, fortlöpande undersökning av förhållandena under kortare och teoretiskt motiverade rubriker.

Boken dokumenterar tydligt fruktbarheten i Sainsburys ansats och ger en fördjupad förståelse av samspelet mellan välfärdssystem och jämställdhet. En genomgång av ett antal årgångar av olika internationella kvinnovetenskapliga tidskrifter dokumenterar utan tvekan att det finns ett stort mått av vetenskaplig originalitet i hennes inriktning. Det finns en detaljrikedom i GE som gör att det vimlar av intressanta empiriska resultat, men där finns också djuplodande teoretiska reflexioner. Av särskilt intresse är hennes analys av betydelsen av rättighetsgrundvalen för jämställdheten, nämligen om sociala rättigheter grundas i medborgarskapen och bostället eller i "breadwinner". Hennes ärende är just att visa betydelsen av variationen i välfärdspolitiken i en närmast underförstådd polemik med neomarxistiska och radikala feminister. Hon avstår emellertid från att försöka dra ytterligare stora växlar på sin analys och som intresserad läsare saknar man en samlad avslutande diskussion.

Ändå var Sainsbury uppenbarligen inte riktigt nöjd med sina idealtyper. I en opublicerad uppsats till en workshop inom APSA 1996, "Gender Inequality and the Social Democratic Welfare State Regime", gör Sainsbury en jämförande skandinavisk studie med utgångspunkt i bl a Gösta Esping-Andersens välkända typologi från 1990. Här utvecklar Sainsbury

sitt analysinstrument och tillför nu en tredje idealtyp, Separate Gender Roles Model (SGRM), för att kunna utgå från en bredare rättighetsbas och där den nya idealtypen fångar upp rättigheter baserade på moderskap och omsorgsarbete även om den i övriga avseenden ligger nära MBM. Slutsatsen av jämförelsen är att det finns betydande skillnader inom Skandinavien och att Esping-Andersens tes om att det finns en likartad välfärdsstatsregim-modell i Sverige och Norge är felaktig i ett könsperspektiv. Danmark lutar åt MBM, Norge åt den nya SGRM och Sverige åt IM som tidigare konstaterats i GE.

I Skandinavienstudien utvecklade Sainsbury antalet idealtyper till tre, men frågan är om det är tillräckligt. Komplexiteten och den variation som finns i de variabler som bygger upp idealtyperna gör att det måste finnas ett mycket stort antal tänkbara kluster som skulle kunna användas för andra varianter än de ovan nämnda. Det är intressant att Sverige framstår som något av jämställdhetens hemort genom lokaliseringen nära IM. Kan det verkligen vara så att en nödvändig förutsättning för en jämställd värld är att det svenska Folkhemmet (ungefär IM) globaliseras? För att nämna ett exempel är det inte självklart att ett jämställt samhälle är utrustat med en offentlig sektor av svensk typ. Den aktuella diskussionen om det civila samhället anvisar andra sätt att organisera gemensamma angelägenheter och det är inte okontroversiellt att hävda att sådana samhällsmodeller är predestinerade till ojämställdhet. Det går säkert också att anföra motsvarande invändning utifrån en neoliberal utgångspunkt. Sanningen är nog att det finns en normativ bias vid urvalet av idealtyper och att Sainsbury råkat ut för en sorts etnocentrism. Det bör också påpekas att Sainsbury har en traditionell nationalstatsorienterad utgångspunkt och att hon hittills visat föga intresse för internationaliseringens konsekvenser, en inriktning som nu växer sig stark inom genusforskningen och senast resulterat i ett specialnummer av *Statsvetenskaplig Tidskrift* rörande "A World in Transition. Feminist Perspectives on International Relations" (1997:1).

Sainsbury har utöver GE redigerat en Sage-volyum inom kunskapsområdet och publicerat artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Det är en utmärkt merit att redigera antologier och publicera sig i referee-tidskrifter. Meritvärdet av dessa arbeten reduceras emellertid påtagligt att de i flera fall har karaktär av förarbeten till monografin som har växt fram. Som exempel kan nämnas att "Women's and Men's Social Rights: Gendering Dimensions of Welfare States" i *Gendering Welfare States* (SAGE, 1994) ligger mycket nära kapitel 2 i GE, låt vara att 1960-talet står i fokus och att Sverige inte då framstår som en renodlad IM; "Gender and Comparative Analysis: Welfare States, State Theories, and Social Policies" i Marianne Githes, Pippa Norris & Iris Lovenduski, *Different Roles, Different Voices. Women and Politics in the United States and Europe* motsvarar närmast kapitel 3 i GE; "Dual Welfare and Sex Segregation of Access to Social Benefits: Income Maintenance Policies in the UK, the US, the Netherlands and Sweden", *International Social Politics* vol 22, no 1 1993 (s 69-98) är grunden för kapitel 6 i GE. Det är dock en upptäckt för den sakkunnige att göra eftersom det inte direkt kan sägas framgå av GE att den delvis tidigare varit publicerad. En författares rätt att citera sig själv torde visserligen vara obegränsad men konsekvensen blir att de fristående artiklarnas bidrag till författarens samlade meriter blir mindre än om de inte hade återanvänts.

Sainsburys andra inriktning inom den statsvetenskapliga genusforskningen är politiskt deltagande och rekrytering, även här främst i ett jämförande perspektiv. Här har hon inte skrivit någon monografi utan bidragen består av ett antal opublicerade papers och artiklar. Hon har exempelvis studerat valresultaten i Skandinavien i uppsatsen "Class Voting and Left Voting in Scandinavia: The Impact of Different Operationalizations of the Working Class" och visar övertygande att valundersökningarna har överdrivit skillnader i klassröstning mellan könen, vilket beror på tidigare ojämförbara data. I kapitlet "The Politics of Increased Women's Representation: The Swedish Case" i Joni Lovenduski & Pippa

Norris, *Gender and Party Politics* söker hon för en internationell publik förklara de svenska kvinnornas framgångar i rekryteringen till olika politiska församlingar. Analysen vidgas även till att ifrågasätta vanliga feministiska antaganden om att elektoral stabilitet försvårar kvinnorekrytering och att nya partier främjar rekryteringen. I förhållande till den första inriktningen framstår participationsforskningen som mindre tungt vägande men en god merit.

Pedagogisk skicklighet

Diane Sainsbury kan redovisa en lång erfarenhet som lärare. Under perioden 1971-92 var Sainsbury anställd som lärare vid Institute for English-Speaking Students vid Stockholms universitet (IES), 1971-79 vid Stockholm Junior Year och 1980-95 vid International Graduate School (IGS). Vårterminen 1988 var hon Visiting Associate Professor vid University of Washington i Seattle och undervisade på såväl A- som B-nivåerna samt höll ett doktorandseminarium. Hon har också varit gästforskare vid London School of Economics, SCASSS samt Research School of Social Sciences vid Australian National University. Hon har emellertid inte innehaft något universitetslektorat i ämnet statsvetenskap. Sedan 1992 innehar hon ett forskningslektorat vid Stockholms universitet.

Sainsbury handleder f n två doktorander med inriktning på genusforskning men har ännu inte haft någon elev som disputerat. Inom ramen för sitt forskningslektorat har hon varit aktiv lärare på forskarutbildningen i statsvetenskap i Stockholm och gett kurser i "Gender, the state and state transformation" (inom Advanced Research School in Comparative Gender Studies) och "Comparative and Case Methods", samt haft delansvar för ett doktorandseminarium om Kön och politik.

Sainsbury har undervisat på alla nivåer i den statsvetenskapliga grundutbildningen i ämnen som jämförande politik, komparativ systemanalys, enpartisystem, kvinnor och politik, välfärdsstaten i omvandling, svensk politik i jämförande perspektiv samt välfärdsstaten i omvandling. I lärartjänsten vid IES in-

gick undervisning i svensk politik och svensk socialpolitik. Tyvärr framgår inte det kvantitativa omfånget av insatsen av ansökningshandlingarna utöver uppgifterna om innehavet av de olika lärartjänsterna.

Sainsbury har självständigt utvecklat, planerat och genomfört en stor del av sina kurser. När det gäller handledning vid examensarbeten har hon i tjänsten vid IES handlett ett antal studenter inom området kvinnoforskning. I tjänsten vid IGS har hon handlett masterstuderande i skrivandet av s k mastersavhandlingar inom området "Politics in Advanced Capitalist Economies". I sin nuvarande tjänst har hon en workshop där hon handleder uppsatsskrivning på C-nivån.

Sainsbury har medverkat i flera läro- och uppslagsböcker. Särskilt meriterande i sammanhanget är hennes bidrag till den välkända läroboken *Modern Political Systems: Europe* (1990) som redigerats av Roy Macridis.

Administrativ och annan skicklighet.

Sainsburys främsta administrativa merit är att ha varit föreståndare för IGS och därvid varit arbetsledare för administrativ personal. Med hänsyn till omfånget av verksamheten och omsättningen av studenter är denna erfarenhet en tungt vägande merit. Vidare har hon tjänstgjort som studierektor samt ingått i institutionstyrelsen, varit suppleant i fakultetsnämnden, fungerat som sammankallande i arbetsgrupp för jämställdhet samt är ledamot i nämnden för Centrum för kvinnoforskning. När det gäller samarbetsförmågan bör även framhållas att hon varit redaktör för och medverkat i flera antologier samt organiserat internationella workshops.

När det gäller forskningsinformation kan Sainsburys medverkan i olika läro- och uppslagsböcker ses som den viktigaste meriten. Däremot synes hon ha begränsad erfarenhet av deltagande i folkbildningen och den offentliga debatten.

Konklusion

På basis av en samlad jämförelse av de tre sökandena har de sakkunniga enhälligt konkluderat, att Drude Dahlerup och Diane Sainsbury har ett försteg framför Beatrice Halsaa.

Den sistnämnda kan för all del sägas ha en i stort sett lika omfattande pedagogisk meritering som Dahlerup och Halsaa, låt vara att hon strängt taget inte varit engagerad i undervisning på forskarutbildningsnivå. Halsaaas administrativa förtjänster är inte heller klart mer begränsade än de hennes medsökande dokumenterat. Vad som måste anses som avgörande är skillnaderna i vetenskaplig skicklighet. Trots en ansevärd produktivitet – där Halsaa uppvisat lovande handlag i både teoretiskt och empiriskt avseende – har hon inte på länge kunnat samla sig till en verkligt betydande insats i forskningen. Hennes alltjämt tyngsta vetenskapliga merit är en bok publicerad 1977. Tillsammans med det faktum att hon inte i nämnvärd utsträckning publicerat sig internationellt – framför allt i internationella vetenskapliga tidskrifter – innebär detta att hennes meritering för den aktuella tjänsten totalt sett måste anses svagare än Dahlerups och Sainsburys.

Till följd av denna enhälliga konklusion har vi beslutat, att vi i våra följande individuella yttranden endast skall beakta Drude Dahlerup och Diane Sainsbury.

Individuella bedömningar

1. Janerik Gidlund

De sakkunniga har, som tidigare framhållits, kommit till den gemensamma slutsatsen att endast rangordna de två sökande, Drude Dahlerup och Diane Sainsbury, vilka intar tätpplatserna i konkurrensen. Inledningsvis bedömer jag de sökandes kompetens för professuren, varefter jag jämför och rangordnar dem.

Dahlerup har, trots ett decennium som lektor vid statsvetenskapliga institutionen i Århus, ännu inte doktorerat – ett förhållande som måste betraktas i ljuset av det danska utbildningssystemet. Före utbildningsreformen 1993 var en doktorsavhandling något av ett livsverk och många forskare saknade därför doktorsgrad. För seniora forskare gäller nu att

skriva en *samfundsvidenskabelig disputats*, vilket närmast motsvarar det tyska *Habilitation* och den svenska docentnivån, vilket Dahlerup alltså nu åstadkommit.

Vid tillsättning av en professur i Sverige gäller en lägre grad av formbundenhet än beträffande exempelvis lektorat och forskarasistenttjänster. De sakkunniga kan bortse från att en sökande inte formellt avlagt doktorsexamen och är dessutom också fria att beakta otryckta manuskript. I vårt system kan en person paradoxalt nog samtidigt vara inkompetent för ett lektorat och kompetent för en professur.

Dahlerup är sedan 1970-talet en av förgrundsgestalterna i den moderna nordiska kvinnorörelsen, men hennes viktigaste identitet är den akademiska. Hennes vetenskapliga utveckling präglas av ett distinkt genusperspektiv som tillämpats på ett antal subdiscipliner i ämnet, särskilt offentlig förvaltning, politiska partier, val och sociala rörelser, normativ politisk teori, korporatism. Trots att det mesta av Dahlerups produktion utgörs av genusforskning går det alltså inte att hävda att hon av det skälet är smal inom ämnet. För henne är genusforskning definitivt inte ett avgränsat specialområde utan ett generellt perspektiv. I sin forskning anlägger hon ett kritiskt förhållningssätt, inte bara till ett icke jämförbart samhälle utan också till kvinnorörelsen. Den vetenskapliga produktionen består av två i dubbel bemärkelse tunga monografier och ett 30-tal tryckta arbeten i form av kortare och längre artiklar i antologier och vetenskapliga tidskrifter. Visserligen utgör den första och uppmärksammade 400-sidiga monografen *Socialisme og kvindefrigørelse i det 19. Århundrede* (1973) en något bearbetad version av hennes magisterarbete men torde likväl ha kunnat accepteras som licentiatavhandling vid ett svenskt lärosäte. Den andra monografen som tillställts de sakkunniga i form av ett 780-sidigt bokmanuskript är betitlad *Rødstrumperne. Den danske Rødstrumpebevegelse 1970-85* och utgör Dahlerups disputats. Boken är visserligen skriven på danska för danskar men torde i en kompakt engelskspråkig version ha goda utsikter att bli något av ett

standardverk inom den nordiska genusforskningen. Monografierna tillsammans med artiklarna är i nivå med kraven på omfattning, bredd och originalitet för en professur. Det kan också tilläggas att hennes publicerade produktion är mycket citerad i genusforskningen.

Diane Sainsbury har doktorsexamen från 1980 och en oavlönad docentur från 1990 och därmed en traditionell akademisk karriär för innehav av en professur. Hennes viktigaste produktion består av två tryckta monografier, nämligen *Swedish Social Democratic Ideology and Electoral Politics 1944-1948. A Study of the Functions of Party Ideology* (1980) samt den aktuella *Gender Equality and Welfare States* (1996). Till detta kan Sainsbury lägga ett 15-tal självständiga artiklar. Värt att notera är att Sainsbury har en mycket positiv utvecklingslinje från doktorsavhandlingen fram till den senaste monografen och framstår nu som en mogen, teoretiskt skicklig forskare med stor beläsenhet. Den samlade produktionen uppfyller också kriteriet om den dubbla docentkompetensen.

De främsta sökandena Drude Dahlerup och Diane Sainsbury uppfyller sålunda enligt min mening de *vetenskapliga kompetenskraven* för den sökta professuren. Båda har också god erfarenhet av planering och ledning av forskning, vilket också framgår av de aktuella och ambitiösa projektplanerna. Båda sökandena har goda vetenskapliga nätverk i det internationella forskarsamhället och då inte minst i Norden.

Ifråga om *vetenskaplig skicklighet* är båda sökandena väl ägnade att inneha tjänsten och avståndet mellan dem är inte stort. Sainsbury framstår som den "traditionella statsvetaren" som på ett distanserat men fruktbart sätt vidgat forskningsintresset från disciplinens huvudfåra till den jämförande genusforskningen och där lyckats utvinna nya kunskaper med klar originalitet. Dahlerup framstår som den engagerade och radikala samhällsforskaren i gränssnittet mellan vetenskapen och politiken. På 1970-talet gav hon ett signifikant politiskt-teoretiskt bidrag som riktades både till akademien och frigörelsekampen. Under sena-

re år har hon i vetenskapliga artiklar och nu senast i sin disputats markerat en tydligare kritisk distans till politikens praktik och accentuerat sin forskarroll. Olikheterna i deras ingång i genusforskningen har också en motsvarighet i tämligen skilda referensramar och nätverk. Skillnaden mellan å ena sidan Dahlerups analys av välfärdsstaten och "breadwinner model" från mitten av 1980-talet i uppsatsen "Confusing concepts – confusing reality: a theoretical discussion of the patriarchal state" och å andra sidan den som återfinns i Sainsburys GE är radikal. Medan Dahlerup analyserar statens fundament och relationen mellan det offentliga och det "privata" väjer Sainsbury för de politiskt-filosofiska frågorna till förmån för en kvalificerad policyanalys. Det är kanske betecknande att i deras aktuella *opus magnum* så citerar de inte ens varandra trots deras omfattrika bibliografier och att den nordiska genusforskningen inte är en stor värld.

Enligt min mening har Dahlerup ett litet försteg framför Sainsbury ifråga om vetenskaplig originalitet och är helt enkelt den mer spännande forskaren. Dahlerup är en forskare som har lyskraft såväl inom akademien i egenskap att vara den mest citerade forskaren av de båda, som i den emancipatoriska samhällsdebatten och i kvinnorörelsen. Dahlerup som professor torde också ha större möjligheter att hinna etablera och utveckla genusforskningen inom statsvetenskapen med flera doktorand-generationer.

Ifråga om *pedagogisk skicklighet* är de sökande ungefär lika meriterade. Båda har en lång och gedigen erfarenhet som lärare och handledare på de olika nivåerna i grundutbildningen, där de också visat en ämnesmässig bredd. Beträffande forskarutbildningen har de sökande ungefär lika begränsad erfarenhet av handledning (med ett par doktorander vardera) och det föreligger ännu inte några resultat i form av färdiga doktorsavhandlingar. Båda har utvecklat och genomfört kurser för doktorander. När det gäller läromedelsproduktion har också båda varit aktiva. Allmänt gäller att deras skrifter och läromedel är välskrivna och

välstrukturerade vilket signalerar en god pedagogisk förmåga att förmedla kunskap.

Ifråga om *administrativ skicklighet* har Sainsbury en mycket god merit i sin verksamhet som föreståndare för IGS, som studierektor och som ledamot i nämnden för Centrum för kvinnoforskning. Hon kan anses ha dokumenterat god samarbetsförmåga genom uppdragen att organisera internationella workshops och redaktörskapen för antologier. Dahlerups viktigaste administrativa meriter är att hon varit ledare för det sk BRYT-projektet vid Nordiska ministerrådet vilket inneburit bl a uppgifter som administrativ arbetsledare, koordinatör av de nationella projektledarna, ansvarig för budget och publikationsverksamhet. I utvärderingen av projektet fick Dahlerup utmärkta vitsord. Vidare har hon medverkat i uppbyggnaden av CEKVINA och var under två år administrativ ledare för centret. Dahlerup har i sin verksamhet visat prov på utmärkt samarbetsförmåga. Enligt min mening har de båda sökandena tillräckliga och ungefär lika tungt vägande meriter ifråga om administrativ skicklighet för den sökta tjänsten, möjligen kan Dahlerup ges ett plus som den mest dynamiske ledaren.

Ifråga om *forskningsinformation* är Dahlerup tveklöst överlägsen Sainsbury. Hon har dokumenterat en förmåga att kommunicera sina forskningsresultat till breda grupper med gott stöd bl a av sina vida nätverk i kvinnorörelsen och Junirörelsen. Dahlerup är också en välkänd deltagare i samhällsdebatten i Norden och Europa.

Sammantaget har Dahlerup ett försteg framför Sainsbury ifråga om vetenskaplig skicklighet och forskningsinformation, medan de är mer jämbördiga ifråga om pedagogisk och administrativ skicklighet.

Till innehavare av professuren föreslår jag därför i första hand Drude Dahlerup, Århus och i andra hand Diane Sainsbury, Stockholm.

Janerik Gidlund

2. Elina Haavio-Mannila

Vid jämförelsen av de två kompetenta sökandena, lektor Drude Dahlerup, Århus och docent Diane Sainsbury, Stockholm, tar jag hänsyn till deras vetenskapliga och pedagogiska meriter. Jag fäster också avseende vid deras förmåga att informera om forskning och utvecklingsarbete samt annan sådan skicklighet som är av betydelse med hänsyn till tjänstens ämnesinnehåll och beskaffenhet i övrigt, dvs deras administrativa skicklighet.

Både Dahlerup och Sainsbury har en långvarig erfarenhet som universitetslärare. På grundval av ansökningshandlingarna är det svårt att säga någonting om kvaliteten i deras undervisning. Därför måste jag nöja mig med att ta hänsyn till deras deltagande i undervisningen på olika nivåer. Båda har handlett endast två doktorander av vilka ingen ännu disputerat. I övrigt har dessa bägge sökande en mångsidig erfarenhet också på det högsta stadiet inom grundutbildningen (C-nivån). Drude Dahlerup har varit med om att etablera nya undervisningsprogram för doktorander inom både statsvetenskap och genusforskning. Hon har också starkt medverkat till grundandet av Cekvina, Centrum för kvinnoforskning vid Aarhus Universitet, där det ges en bred undervisning i olika discipliner.

Drude Dahlerup och Diane Sainsbury är vetenskapligt sett goda kandidater till professuren. Båda har i sina undersökningar kopplat samman statsvetenskap och genusforskning. Diane Sainsbury följer den traditionella statsvetenskapliga linjen medan Drude Dahlerup utvidgat och till dels överskridit dess gränser: hon har utvecklat feministiska perspektiv och teorier inom det statsvetenskapliga området samt närmat sig historisk och sociologisk forskning. Båda har skrivit om välfärdsstaten och kvinnor. Dahlerup är expert på nordiska jämförelser medan Sainsbury bedriver jämförande forskning där också andra länder är inkluderade.

Drude Dahlerup har varit speciellt aktiv i popularisering av forskningsresultat för en vidare publik. Hon är en karismatisk talare som har blivit inbjuden till talrika kongresser som plenarföreläsare. Hon har goda relationer till

vetenskapliga nätverk inom kvinnoforskning i olika länder. Hon har varit initiativtagare till och ledare för nordiska och internationella forskningsprojekt och skrivit artiklar i flera internationella böcker och tidskrifter. Även om kvantiteten inte är avgörande vid tillsättandet av en professur, vill jag dock nämna att hennes publikationslista är längre än Sainsburys, även om hon endast skrivit två monografier ensam: magisteravhandlingen *Socialisme og kvindefrigørelse i det 19. århundrede* (1973) och manuskriptet till hennes doktorsavhandling *Rødstrømperne* (1996). Hon har flitigt redigerat böcker och skrivit introduktioner till dem. Hon har en förmåga att samla forskare kring sig och uppmuntra andra till goda prestationer.

Till Diane Sainsburys starkaste meriter hör hennes doktorsavhandling *Swedish Social Democratic Ideology and Electoral Politics 1944-1948* (1980) och den fina boken *Gender Equality and Welfare States* (1996). Den sistnämnda studerar skickligt välfärdsstatens betydelse för jämställdheten. Den visar att hon är väl hemmastadd i debatten inom den internationella genusforskningen och att hon behärskar olika statsvetenskapliga teorier och metoder.

På grund av Drude Dahlerups mångsidiga erfarenhet som universitetslärare, administratör och aktiv, inspirerande forskare på just det område för vilket professuren inrättats, anser jag följande rangordning av sökandena vara motiverad:

1. Drude Dahlerup
2. Diane Sainsbury

Elina Haavio-Mannila

3. Lauri Karvonen

Både Drude Dahlerup och Diane Sainsbury har en inriktning som mycket väl motsvarar de krav den aktuella tjänsten ställer. Båda är statsvetare med en ansevärd bredd i den vetenskapliga produktionen och den övriga verksamheten. Båda har likaså i betydande utsträckning bearbetat genusteoretiska frågeställningar i sin forskning. För Dahlerup är in-

riktningen på kvinnors ställning och genusteoretiska problem ett genomgående tema, som dock belyses på ett stort antal centrala statsvetenskapliga fält: idéhistoria, partier och väljare, korporatism, sociala rörelser och lokal politik. På varje område har hon visat att hon vid sidan av det genusteoretiska perspektivet också behärskar statsvetenskaplig forskning i stort. Hon är "genusforskare" helt igenom, men en genusforskare med bred statsvetarprofil.

Sainsbury har på senare år delvis arbetat på samma sätt som Dahlerup. Hon har ställt genusteoretiskt relevanta frågor på viktiga statsvetenskapliga områden, bl a inom forskningen om politiska partier och välfärdspolitik. I sin tidigare forskning har hon emellertid även tagit upp allmänt statsvetenskapliga forskningsproblem; den tyngsta enskilda meriten är här hennes doktorsavhandling. Då hennes direkt genusteoretiskt relevanta arbeten är både kvalitativt och kvantitativt fullt tillräckliga, bidrar hennes övriga produktion till hennes bredd och blir därigenom också meriterande för den sökta professuren.

Vidare har båda sökandena utgivit några stora och betydande arbeten samt i övrigt publicerat sig i varierande sammanhang. Ingen av dem kan emellertid betecknas som utpräglat produktiv, och Sainsburys publikationsförteckning är rentav förvånansvärt kort. Just i hennes fall uppvägs detta dock av att arbetena utmärks av stor noggrannhet i både stort och smått; Sainsburys skrifter är anmärkningsvärt genomarbetade och "färdiga". Till intrycket bidrar också att hon i stor utsträckning publicerat sig genom internationellt välrenommerade förlag och tidskrifter.

Trots dessa likheter representerar Dahlerup och Sainsbury ändå två olika akademiska profiler. Enklarest kunde det kanske uttryckas sålunda att Dahlerup är genusforskare med statsvetenskap som specialitet, medan Sainsbury är statsvetare med genusfrågor som specialitet. De har så närmast sig den aktuella professurens område från motsatta håll: Sainsbury inifrån statsvetenskapen själv, Dahlerup med den bredare genusforskningen som plattform. De har därigenom visat att

båda sätten att närma sig problematiken kan producera vetenskapligt intressanta resultat. Samtidigt är det troligt att denna bakgrund också leder till två olika profiler som professor och handledare. Det är troligt att Dahlerup som professor har bättre förutsättningar att skapa kontakter mellan institutionen och den bredare kvinnoforskningsmiljön särskilt i Norden än Sainsbury. Denna i sin tur torde lyckas bättre med försöken att introducera genusteoretiska frågeställningar i centrala statsvetenskapliga fora – både i den vetenskapliga närmiljön och i internationella sammanhang – där genusforskningarna vanligen är en liten minoritet.

Vad gäller vetenskaplig skicklighet dokumenterad genom publicerad forskning har nog Sainsbury den mest helgjutna profilen: hon framstår som seriös och beläst, och hennes arbete *Gender Equality and Welfare States* får anses som det fullödigaste enskilda arbetet bland alla inlämnade skrifter. Vad som främst ligger henne i fatet är hennes något begränsade produktivitet.

Dahlerups produktion är mer omfattande – dock inte iögonenfallande stor – men ojämnare än Sainsburys. Det förefaller vara ett medvetet val från hennes sida att hon även i betydande mån publicerat populära arbeten och deltagit i samhällsdebatten. Såsom tjänsteinstruktionen är utformad kan detta i sig vara meriterande. Strategiskt sett hade Dahlerup ändå vunnit om hon ägnat även denna tid och energi åt att publicera sig i rent akademiska sammanhang. Just med tanke på denna profilerings måste man emellertid vara imponerad av att hon kunnat samla sig till ett så omfattande vetenskapligt arbete som avhandlingen om den danska rödstrumperörelsen. Arbetet har förvisso sina svagheter: här finns så många aspekter att det stundom är svårt att se de teoretiska helheterna, och detaljrikedomen kunde säkerligen ha reducerats utan att det centrala vetenskapliga innehållet tagit skada. Samtidigt är just hennes envetna strävan att ständigt få fram det teoretiskt intressanta ur enskildheterna en stor förtjänst; det vilar en air av självständighet och originalitet över detta närmast mastodontiska arbete.

Att Dahlerups *disputats* inte är ett undantag i hennes produktion bevisas också av hennes omfattande förstlingsverk *Socialisme og kvindefrigørelse i det 19. Århundrede* samt av en rad duktigt genomarbetade vetenskapliga artiklar i tidskrifter och böcker både i Norden och internationellt.

Vad de sökandes undervisningsskicklighet beträffar får denna anses fullt tillräcklig i båda fallen. Både Dahlerup och Sainsbury har mångsidig undervisningserfarenhet från olika nivåer och i olika sammanhang. Båda har också erfarenhet av forskarutbildning, låt vara att denna erfarenhet än så länge inte är omfattande.

I fråga om administrativ och övrig meritering framstår Dahlerup som mer meriterad än Sainsbury; icke heller här kan jag dock se att den senares meritering skulle vara så svag att detta vore ett allvarligt problem med tanke på den aktuella tjänsten. Icke desto mindre har Dahlerups engagemang i ett flertal kvinnoforskningssammanhang och forskningsprojekt inneburit, att hon fått axla mer varierande administrativa uppgifter än Sainsbury. I fråga om popularisering av vetenskap och förmedling av forskningsresultat är Dahlerup av samma orsak mer meriterad än Sainsbury.

Både Sainsbury och Dahlerup är kompetenta för en professur i statsvetenskap med inrikt-

ning på genusfrågor. Jag har egentligen ingen deciderad preferens vad gäller rangordningen dem emellan. Avgörande är vad institutionen och fakulteten har för generella målsättningar för och förväntningar på den nya professuren. Väljer man Sainsbury placerar man genusforskningen stadigt i den allmänna statsvetenskapens huvudfåra. Väljer man Dahlerup skapar man en bred kontaktyta med den samhällsvetenskapliga genusforskningen speciellt i Norden.

Då jag efter moget övervägande placerar Dahlerup framför Sainsbury betonar jag framför allt hennes förmåga att bedriva omfattande egen forskning parallellt med krävande engagemang som projektledare och administrator. Mycket i hennes ansökningshandlingar bär vittne om att hon är en dynamisk forskare och lärare som bör kunna bidra till vitaliteten i stockholmsmiljön.

Jag får således föreslå att följande rangordning måtte beaktas vid tillsättandet av professuren i statsvetenskap med inriktning på genusfrågor:

1. Drude Dahlerup
2. Diane Sainsbury

Lauri Karvonen